

WoS Veri Tabanında Yer Alan Dönüştürücü Liderlik Konulu Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Academic Studies on the Subject of Transformational Leadership in the WoS Database

Muhammet
ÇANKAYA ¹

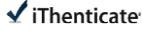
¹Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Sağlık Yönetimi Bölümü, Çorum- Türkiye
e-mail: muhammetcankaya@hitit.edu.tr

Geliş Tarihi/Received: 6.2. 2024
Kabul Tarihi/Accepted: 25.3 2024

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Muhammet ÇANKAYA
muhammetcankaya@hitit.edu.tr

Atrf /Cite this article:
Çankaya, M. (2024). WoS Veri Tabanında Yer Alan Dönüştürücü Liderlik Konulu Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 79-91.

This article checked by

Content of this journal is licensed under a
Creative Commons Attribution-
Noncommercial 4.0 International License.

Öz

Bu çalışmanın temel amacı; Web of Science (WoS) veri tabanındaki "dönüştürücü liderlik" ile ilgili yapılan çalışmaları bibliyometrik açıdan incelemektir. Günümüz çevre koşullarının oluşturduğu belirsizlik ortamında takipçilerine yeni vizyon kazandıran ve örgüt kültürünü değiştiren dönüştürücü lider ile ilgili makalelerin akademik yazında ele alınmış biçiminin farklı yönlerden ve geniş perspektiften incelenmesi önemlidir. Bu doğrultuda, WOS veri tabanı üzerinden 2014-2023 yılları arasında "Transformational Leadership" taraması gerçekleştirilmiş ve toplamda 7.914 makale üzerinden analiz gerçekleştirilmiştir. Analiz sonrasında yayınların dağılımlarına ilişkin genel bilgiler aktarılmış ve VOSviewer programı ile haritalar görselleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına bakıldığında; dönüştürücü liderlik ile ilgili en fazla yayın yapılan yılların 2021 ve 2022 olduğu, en fazla atfın ise 2022 yılında yapıldığı görülmüştür. Konuyla ilgili en fazla makale yayımlanmış ülkelerin "ABD" ve "Çin" olduğu, en fazla makale yayımlayan kurumun açık ara farkla "State University System of Florida" olduğu ve en fazla makale yayımlayan derginin "Frontiers in Psychology" olduğu ve ilgili dönemde bu konuya en çok katkı sağlayan yazarın "Dirk De Clercq" sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca dönüştürücü liderlik konusunun en çok "yönetim" alanında çalışıldığı, dönüştürücü liderlik ile ilgili yayımlanan makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimenin "Liderlik" olduğu, dönüştürücü liderlik anahtar kelimesinin "Hizmetkar Liderlik" anahtar kelimesi ile güçlü ilişkilere sahip olduğu, son yıllarda ise "Covid19" anahtar kelimesi ile birlikte kullanıldığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dönüştürücü Liderlik, Bibliyometrik Analiz, Bibliyometrik Haritalama, WoS Veri Tabanı, Vosviewer

Abstract

The primary objective of this paper is to examine the literature on "transformational leadership" in the Web of Science (WoS) database from a bibliometric perspective. Examining the academic discourse on transformational leadership, which empowers followers with a new vision and transforms organizational culture, from various angles and broad perspectives is crucial, especially in the uncertainty created by contemporary environmental conditions. In this context, a search was conducted on the WOS database for "Transformational Leadership" between 2014 and 2023, resulting in the analysis of a total of 7,914 articles. Following the analysis, general information regarding the distribution of publications was provided, and visualizations of maps were created using the VOSviewer program. According to the analysis results, it was observed that the years with the highest number of publications on transformational leadership were 2021 and 2022, with the highest number of citations occurring in 2022. The countries that published the most articles on the subject were found to be the "USA" and "China," with the institution that published the most articles being the "State University System of Florida" by a significant margin. Additionally, the journal that published the most articles was identified as "Frontiers in Psychology." Furthermore, during the specified period, the author who contributed the most to this topic was identified as "Dirk De Clercq." Furthermore, it was found that transformational leadership is predominantly studied within the field of "management," with the most commonly used keyword in articles related to transformational leadership being "Leadership." Additionally, it was noted that the keyword "Transformational Leadership" has strong associations with the keyword "Servant Leadership." In recent years, it has also been observed that the keyword "Covid19" is frequently used in conjunction with transformational leadership.

Keywords: Transformational Leadership, Bibliometric Analysis, Bibliometric Mapping, WoS Database, VOSviewer.

Giriş

Örgütlerin işleyişinde lider etkisinin fark edilmesiyle birlikte liderlik türleri ile ilgili araştırmalar da önem kazanmıştır. 1970'li yılların sonlarında örgütlerin değişim ve gelişimi konularında yapılan araştırmalar sonucunda dönüştürücü liderlik teorileri ortaya çıkmıştır. Özellikle 21. Yüzyılın başlarına gelindiğinde teknolojinin yaygınlaşması ile beraber insanlar, örgütler ve hatta ülkeler arasında etkileşim kurma, haberleşme ve diğerlerinden haberdar olmanın kolaylaşması sonucunda dinamizm ya da çevresel koşullara uyum ön plana çıkan konular olarak karşımıza çıkmaktadır. Tichy ve Devanna (1986), teknolojinin hızlı gelişiminin etkisiyle rekabetin küresel boyuta taşındığını ve insanların sosyo-kültürel alanlarda değiştiklerini ve dolayısıyla örgütlerin de değişmesi ve gelişmesinin kaçınılmaz olduğunu belirtmişlerdir. Çevresel koşulların değişmesi sonucunda oluşan belirsizliklerle mücadele edebilme, teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilme, küreselleşmeye entegre olabilme ve rekabet avantajı elde edebilme gibi nedenlerden dolayı günümüz örgütleri gelişen, geliştiren ve değiştiren liderlere daha çok ihtiyaç duymaktadır (Sarıcan, 2023). Tam da bu istikamette takipçilerine vizyon ve misyon kazandırarak örgüt kültüründe önemli değişiklikler yapan ve örgütlerin devamını sağlamada öncü olan liderlik türlerinden biri olan dönüştürücü liderlik ile ilgili akademik çalışmalarda sıkça dile getirilen bir kavram haline gelmiştir.

Dönüştürücü liderlik kavramı son yıllarda yönetim yazınında sıkça kullanılmasına karşın kavramı bibliyometrik yöntem kullanarak entelektüel yapı açısından inceleyen akademik bir araştırma çalışma şu ana kadar mevcut değildir. Bu nedenle dönüştürücü liderlik ile ilgili bibliyometrik bir çalışma yapılmasının alana değerli katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

1. Dönüştürücü Liderlik

İlk kez James MacGregor Burns'ün (1978) çalışmasında kullanılan dönüştürücü liderlik kavramı; çevre koşullarının düzensizleştiği durumlarda ihtiyaç duyulan değişim ve dönüşümleri sağlayarak örgütlerin başarılı olmasına öncülük eden liderlik anlayışı olarak ifade edilmektedir (Çankaya, 2023). Conger ve Kanungo (1994) dönüştürücü liderliği "takipçileri tarafından kabul gören karizmatik davranışlarıyla ve sıra dışı vizyonuyla takipçilerini cezbeden ve onlara enerji veren bir liderlik türü" olarak tanımlamışlardır. Gong, Huang ve Farh (2009) ise dönüştürücü liderlik kavramını, "takipçilerinin hedeflerini yükselterek, onlara beklentilerinin ötesinde performans sergileme konusunda güven sağlama ve astları etkileme" faaliyeti olarak tanımlamışlardır.

Dönüştürücü liderler, takipçilerine karizmatik görünerek, onları etkileyebilmektedir. Dönüştürücü liderler, çalışan algısında karizmatik etkiye sahip, her çalışanın duygusal ihtiyaçlarını karşılayabilen ve/veya çalışanları zihinsel olarak uyarabilen liderler olarak nitelendirilmektedir. Dönüştürücü liderler güçlü karizmatik özellikleri sayesinde çalışanlar üzerinde büyük güç ve etkiye sahip olurlar. Bunun karşılığında çalışanlar ise dönüştürücü liderlere yüksek derecede güven ve inanç duyar, onlarla özdeşleşmek isterler. Dönüştürücü liderler, karizmatik etkilerinin yanında çalışanlarına olağanüstü çaba ile büyük şeyler başarabilecekleri konusunda ilham verir ve heyecanlandırır. Bunun yanında dönüştürücü liderler bireysel olarak düşünceli olup, çalışanlar arasındaki farklara dikkat eder ve çalışanların gelişimleri için mentorluk yaparlar. Dönüştürücü liderlerin diğer bir özelliği de çalışanlarda zihinsel uyarılmayı gerçekleştirebilme yetenekleridir. Mesta Makine Şirketi başkanlarından Lorenz Iversen'in çalışanlarında zihinsel uyarılmayı gerçekleştirmek için söylediği "*Bu işi siz dünyanın en iyi mekanikerleri olduğunuz için aldık!*" sözü dönüştürücü liderliğin zihinsel uyarma rolüne atıf yapar niteliktedir. Dönüştürücü liderler, zihinsel uyarma ile çalışanlarının eski sorunlara yeni bakış açıları geliştirmelerini, yeni karşılaşılan zorlukları ise çözülecek sorunlar olarak görmelerini öğretme ve rasyonel çözümlere vurgu yapma amacını taşırlar (Bass, 1990). Lowe, Kroeck ve Sivasubramaniam (1996) dönüştürücü liderlerin problemle başa çıkma sürecinde astların egemenliğini sağlayabilecek yeni strateji veya vizyon sunabilme yeteneklerine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmalarda dönüştürücü liderlik faaliyetlerinin dört alt boyutta incelendiği belirtilmektedir. Bunlar; ideal etki, ilham sağlama ve uygun rol modeli, entelektüel teşvik ve bireysel ilgi olarak sıralanmaktadır. Bu

boyutları kısaca açıklamak gerekirse (Tanrıverdi, 2022):

İdeal Etki: Bu faaliyetlerden ilki olan ideal etki “karizma” olarak da nitelendirilmektedir. Liderin takipçilerinin zihninde güven duygusunu oluşturması, takipçiler tarafından saygı kazanması ve sevilmesi neticesinde ortaya çıkan etki bırakma durumu ideal etki olarak tanımlanmaktadır.

İlham Sağlama ve Uygun Rol Modeli: Lider yüksek beklentileri semboller kullanarak takipçilerine basit ve anlaşılır biçimde ifade etmektedir. İlham verici motivasyon ve bir vizyon aktararak takipçilerde köklü değişiklikler sağlamak ve takipçiler içerisinden liderler çıkarabilmek bu boyut ile açıklanmaktadır.

Entelektüel Teşvik: Entelektüel Teşvik boyutu şu şekilde açıklanabilir. Lider, takipçilerin sorun çözme tutumlarında, inançlarında, fikirlerinde değişim meydana getirmekte ve karşılaşılabilecek sorunlar için takipçilerin bu sorunları çözebilme yeteneklerini geliştirmekte, yaratıcılık ile hayal güçlerini kullanmalarına teşvik etmektedir.

Bireysel İlgi: Bu boyutta lider, takipçileri ile birebir iletişim kurarak adil ve eşit şekilde davranmaktadır. Lider, takipçilerini ilgiyle dinlemekte, onların arzu ve isteklerini dikkate almaktadır. Etkili iletişim sayesinde takipçilerinden her birinin güçlü ve zayıf yönlerini anlamaya çalışmakta ve bireysel gelişimlerine katkıda bulunarak aynı zamanda bir koç veya danışman görevi de görmektedir.

Dönüştürücü liderliğin alt boyutlarının her biri, liderin etkili lidere dönüşmesinde önemli role sahiptir. Lider, dört alt boyuttan bir veya birkaçını/tümünü birlikte kullanarak arzu ettiği hedefleri gerçekleştirebilir (Avolio & Bass, 2002).

Ulusal ve uluslararası literatür tarandığında dönüştürücü liderlik konusunda yayımlanmış bibliyometrik analiz çalışması çalışmasına rastlanmamıştır. Bu nedenle yapılan bu çalışmanın dönüştürücü liderlik alanında yapılan çalışmaların profillerini sunarak, gelecekte dönüştürücü liderlik konusu ile ilgili yapılacak çalışmalara bakış açısı kazandıracağına inanılmaktadır.

2. Yöntem

Bibliyometrik çalışma metodolojisi, büyük hacimli bilimsel verileri keşfetmesi ve yüksek araştırma etkisi oluşturması yönünden dikkat çekicidir (Savaş, 2023). Bibliyometri, basılı olarak ya da elektronik ortamlarda yayınlanan kitap, dergi, bildiri ve tez gibi çalışmaların matematiksel ve istatistiksel analizlerini ortaya koymak için kullanılan nicel araştırma yöntemidir (Diodato, 2012). Matematiksel ve istatistiksel analizlere dâhil edilen veriler; incelenen yayınların yazarları, atıfları, kaynakları, konuları, üretildikleri ülkeler veya kurumları ile yayın yılları gibi bilgilerden oluşmaktadır. Bibliyometrik analiz ise, bibliyografik materyalin nicel çalışması olarak açıklanır (Pritchard, 1969). Bibliyometrik analiz ile belirli bir bilimsel disipline ait genel görünüm elde edilir. Veri hacminin azami seviyeye ulaştığı ve karmaşıklaştığı günümüzde, verilerin tasnif edilip düzenlenmesinde, daha basit ve anlaşılır hale getirilmesinde bibliyometrik analizin kullanımı bir ihtiyaç haline gelmiştir (Tabak, Barbak ve Öztürk, 2016). Bibliyometrik analizde; çeşitli parametrelerden yararlanarak (yazarlar, konular, yöntemler ve referanslar) incelenen çalışmaların frekans, sosyal ağ ve atıf analizleri yapılabilmektedir (Bulut & İli Demirel, 2022).

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan bibliyometrik analiz kullanılırken, literatürü görsel olarak temsil etmek için bibliyometrik grafik ve haritalardan yararlanılmıştır. Bibliyometrik haritalama analizi, bilimsel araştırmanın yapısal ve dinamik yönlerini keşfetmeyi amaçlamaktadır. Bibliyometrik haritalama, disiplinlerin, alanların, uzmanlık alanlarının ve belgelerin veya yazarların birbirleriyle nasıl ilişkili olduklarının mekânsal bir temsidir. Bibliyometrik haritalama analizi, araştırma alanlarının, uzmanlık alanlarının veya bireysel belgelerin veya yazarların sosyal, entelektüel ve kavramsal yönlerini keşfetmek için yararlı bir teknik olarak kabul edilmektedir. Bibliyometrik haritalar, bibliyografik verilere dayalı bilimsel literatürü görsel olarak temsil etmek amacıyla kullanılan nicel bir yöntemdir ve her biri farklı bilgiler sağlayan ve farklı bir amaca hizmet eden çok sayıda bibliyometrik harita türü bulunmaktadır. Bibliyometrik haritanın temel amacı, belirli bir alandaki veya belirli bir konudaki bilimsel literatürün yapısına genel bir bakış getirmektir. Bibliyometrik haritalar, alanların birbirleriyle olan ilişkilerini görmeye, genel eğilimi izlemeye ve alanda farklı bir bakış kazanmaya yardımcı

olmaktadır. Bununla birlikte bibliyometrik haritalama çok sayıdaki literatürle başa çıkarak özet bilgi sunmak, farklı çalışmaların birbirleriyle olan ilişkilerine bakmak, alanların boyutları hakkında fikir edinmek ve bir konu hakkında üst düzey bilgi edinmek için de kullanılır (Kaya, 2021; Demir, Çiftçi ve Tüfekçi, 2023).

Bu çalışmada “Web of Science” (WoS) veri tabanı kullanılmıştır. WoS, Clarivate Analytics’e bağlı bir veri tabanı olup, “Science Citation Index Expanded” (SCIE), “Social Sciences Citation Index” (SSCI) ve “Arts & Humanities Citation Index” (A&HCI) indekslerini içermektedir. WoS, bilimsel çevrelerde yapılacak araştırmalar için ihtiyaç duyulan literatüre ulaşmak amacıyla kullanılabilirliği gibi, atıfları takip ederek araştırılan konuya ilişkin kaynakları incelemeye de imkan sağlamaktadır. Bunun haricinde bibliyometrik çalışmalar yapan araştırmacılar da WoS’taki dizinlerde taramalar yaparak veri elde edebilirler (Şeref ve Karagöz, 2019). WoS’un bilimsel araştırma çıktısı hakkında veri sağlaması, bibliyometrik analizi mümkün kılmakta ve çıktı, yaygınlaştırma, iş birliği ile etki hakkında araştırmacılara veri sunmaktadır (Savaş, 2023).

Bibliyometrik haritalama için araştırmalarda farklı programlar, farklı yazılım araçları kullanılmaktadır. Bu çalışmada VOSviewer kullanılmıştır. VOSviewer bir metin madenciliği uygulamasıdır. Bu program sayesinde birçok analiz gerçekleştirilmektedir. VOSviewer yazılım aracı yardımıyla; yazar ortak atıf ağı, anahtar sözcük birlikteliği ağ haritası, ülke ortak yazarlık ağı haritası, kaynak bibliyografik eşleşme haritası ile doküman atıf ağı haritası oluşturulabilmektedir (Kutlu, 2023). VOSviewer, bibliyometrik haritaların grafik gösterimine özel önem vermektedir. VOS (Visualization of Similarities: benzerliklerin görselleştirilmesi) haritalama tekniğine dayalı çalışan VOSviewer, büyük bibliyometrik haritaların kolay bir şekilde görüntülenerek yorumlanmasında oldukça işlevseldir (Kaya, 2021).

Literatürde çok sayıda bibliyometrik çalışma yapılmış olsa da “dönüştürücü liderlik” ile ilgili mevcut durumu ortaya koyan herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle böyle bir eksikliğin giderilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada ilk olarak “Transformational Leadership” konusunda WoS’ta yer alan çalışmalar incelenmiş ve toplamda 8.932 çalışma bulunmuştur. Çalışmada yalnızca makaleler değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmaya dâhil edilen makalelere süre sınırlaması yapılmış ve son 10 yıllık dönemi içeren 2014-2023 döneminde yayımlanmış makaleler üzerinden analizler yapılmıştır. Araştırmadaki verilere 02/11/2023 tarihinde erişim sağlanmıştır. Belirtilen kısıtlar doğrultusunda 7.914 makale ile analizler yapılmıştır.

WoS veri tabanında “dönüştürücü liderlik” ile ilgili çalışmaların bibliyometrik özelliklerini incelemek ve bu özelliklere yönelik ağ haritasını oluşturmak bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan araştırma soruları aşağıda verilmiştir:

- 1-WoS’ta 2014-2023 döneminde dönüştürücü liderlik konulu makalelere ilişkin yayın ve atıf sayıları nedir?
- 2-WoS’ta 2014-2023 döneminde dönüştürücü liderlik konulu makalelere ilişkin ülke ve kurum dağılımı nasıldır?
- 3-WoS’ta 2014-2023 döneminde dönüştürücü liderlik konulu makalelere ilişkin yazar ve yayımlandıkları kaynak dağılımı nasıldır?
- 4-WoS’ta 2014-2023 döneminde dönüştürücü liderlik konulu makalelere ilişkin konu alanları dağılımı nasıldır?
- 5-WoS’ta 2014-2023 döneminde dönüştürücü liderlik konulu makalelere ilişkin anahtar kelime ağ haritası dağılımı nasıldır?

3. Bulgular

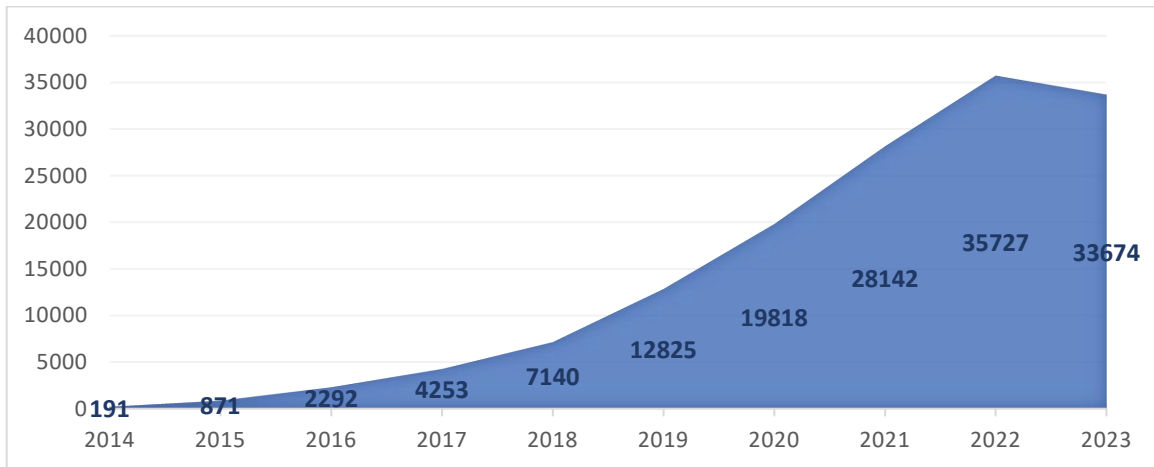
Web of Science veri tabanında taranan dergilerde dönüştürücü liderlik ile ilgili 2014-2023 döneminde yayınlanmış makalelerin yıl bazlı dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Dönüştürücü Liderlik ile İlgili Makalelerin Yıl Bazlı Dağılımı

Yıllar	Web of Science'da Gerçekleştirilen Makale Sayısı
2023	786
2022	1.163
2021	1.163
2020	1.120
2019	923
2018	777
2017	590
2016	548
2015	442
2014	402

Dönüştürücü liderlik ile ilgili 2014 yılında yayımlanan makale sayısı 402 olup yayınların 2022 yılına kadar her yıl arttığı görülmektedir. 2021 ve 2022 yıllarında ise Web of Science veri tabanında taranan dergilerde dönüştürücü liderlik ile ilgili yayımlanan makalelerin 1.163 olduğu görülmüştür. Bununla birlikte dönüştürücü liderlik ile ilgili en az makalenin 2014 yılında, en fazla makale 2021 ve 2022 yıllarında yayımlandığı bulgularına ulaşılmıştır (Tablo 1).

Dönüştürücü liderlik konusuyla ilgili yayımlanan makalelerin hangi yıllarda ne kadar alıntılındığının dağılımı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Yayınların Yıllara Göre Atıf Sayısı

Dönüştürücü liderlik ilgili makalelerin toplam alıntılanma sayısı 144.933'dür. İncelenen makalelerdeki atıf sayılarının çoktan aza olacak şekilde; 2022 yılında 35.727, 2023 yılında 33.674, 2021' de 28.142, 2020' de 19.848, 2019' da 12.825, 2018' de 7.140, 2017 yılında 4.253, 2016' da 2.292, 2015' de 871 ve son olarak 2014 yılında 191 adet olduğu saptanmıştır.

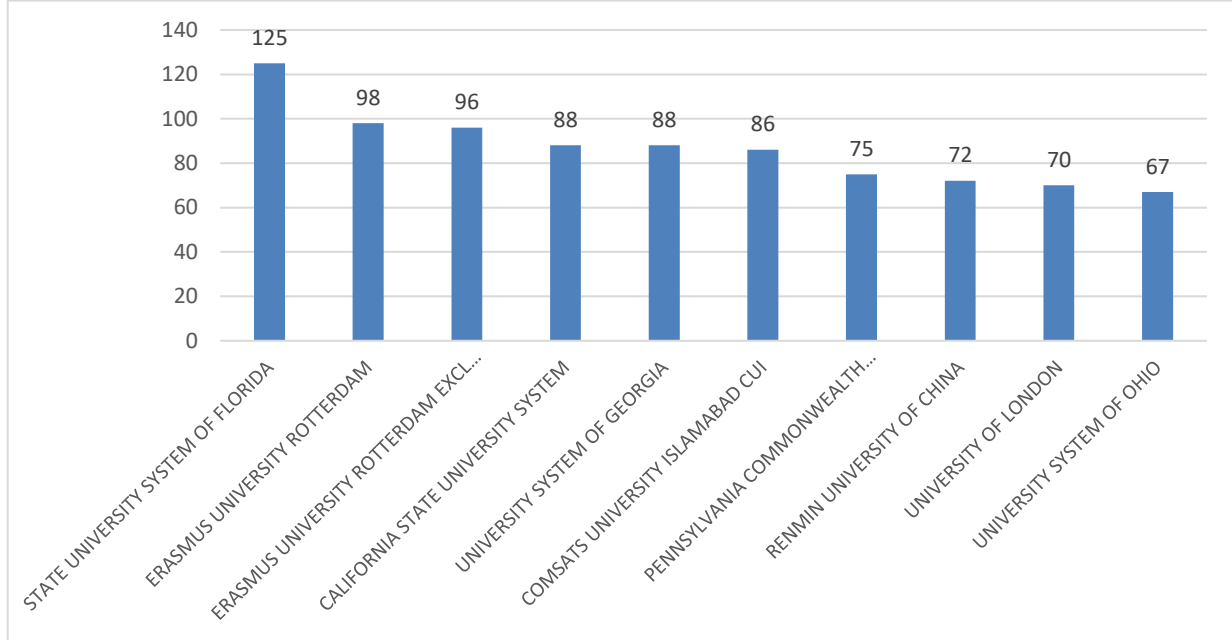
Web of Science veri tabanında taranan dergilerde dönüştürücü liderlik ile ilgili 2014-2023 döneminde yayınlanmış makalelerin yayımlandığı ülkeler ve makale sayıları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Dönüştürücü Liderlik ile İlgili Makalelerin Yayımlandıkları Ülkelere Göre Dağılımı

Ülkeler	Makale Sayısı	Ülkeler	Makale Sayısı
ABD	1.703	Kanada	400
Çin	1.439	Almanya	398
İngiltere	562	Hollanda	349
Avustralya	536	Malezya	329
Pakistan	495	İspanya	322

Dönüştürücü liderlik konusu ile ilgili en fazla yayın yapan ülke Amerika Birleşik Devletleri'dir (1.703). ABD'yi sırasıyla Çin (1.439), İngiltere (562), Avustralya (536) ve Pakistan (495) izlemektedir. Kanada 400 makale ile 6. Sırada yer alırken Almanya 398 makale ile 7, Hollanda 349 makale ile 8, Malezya 329 makale ile 9 ve İspanya 322 makale ile 10. sıradadır. Türkiye ise dönüştürücü liderlik ile ilgili yayımlanan makale sayılarına göre 30 çalışma ile 20. sırada yer almaktadır.

Dönüştürücü liderlik konusuyla ilgili yayımlanan makalelerin kurumlara göre dağılımı Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Yayınların Kurumlara Göre Dağılımı

Dönüştürücü liderlik konusuyla ilgili yayımlanan makalelerin kurumlara göre dağılımına bakıldığında "State University System of Florida" 125 makale ile ilk sırada yer alırken onu "Erasmus University Rotterdam" 98 makale ile takip etmektedir.

Dönüştürücü liderlik konusuyla ilgili WoS'ta yayımlanan makalelerin yazarlara göre dağılımı ve makale sayıları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Dönüştürücü Liderlik ile İlgili Makalelerin Yazarlara Göre Dağılımı

Yazarlar	Makale Sayısı	Yazarlar	Makale Sayısı
De Clercq, Dirk	22	Tuan, Luu Trong	13
Le, Phong Ba	18	Dhar, Rajib Lochan	12
Rowold, Jens	17	Lei, Hui	12

Dartey-Baah, Kwasi	14	Aboramadan, Mohammed	12
Vandenberghe, Christian	13	Pereira, Renato	12

Dönüştürücü liderlik ile ilgili yayımlanan makalelerin yazarlarının dağılımları değerlendirildiğinde Kanada'daki Brock Üniversitesi'nde görev alan "Dirk De Clercq" 22 makale ile birinci sıradadır. Vietnam'daki Hanoi Endüstri Üniversitesi'nden "Phong Ba Le" 18 çalışma ile ikinci, Almanya'daki Dortmund Teknoloji Üniversitesi'nden "Jens Rowold" 17 çalışma ile üçüncü olarak takip etmektedir.

WoS'ta yer alan dergilerde dönüştürücü liderlik ile ilgili yayımlanan makalelerin kaynaklar/dergiler bazında dağılımı ve makale sayıları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Dönüştürücü Liderlik ile İlgili Makalelerin Kaynaklar/Dergiler Bazında Dağılımı

Kaynaklar	Makale Sayısı	Kaynaklar	Makale Sayısı
Frontiers in Psychology	314	Personnel Review	85
Leadership Organization Development Journal	213	Journal of Business Research	80
Sustainability	211	Current Psychology	75
Leadership Quarterly	115	International Journal of Environmental Research and Public Health	72
Journal of Business Ethics	98	Sage Open	66

Tablo 4'e göre dönüştürücü liderlik ile ilgili yayımlanan makalelerde 314 makale ile "Frontiers in Psychology" adlı derginin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Onu takiben "Leadership Organization Development Journal" adlı dergi 213, "Sustainability" adlı dergi ise 211 makale yayımlamıştır. "Leadership Quarterly" dergisi 115 adet makale sayısı ile 4. sırada yer alırken "Journal of Business Ethics" dergisi belirtilen dönemde konuyla ilgili 98 makale yayımlayarak 5. sırada yer almaktadır.

WoS'ta yer alan dergilerde dönüştürücü liderlik ile ilgili yayımlanan makalelerin konu alanları ve makale sayıları açısından dağılımı Tablo 5'te gösterilmiştir.

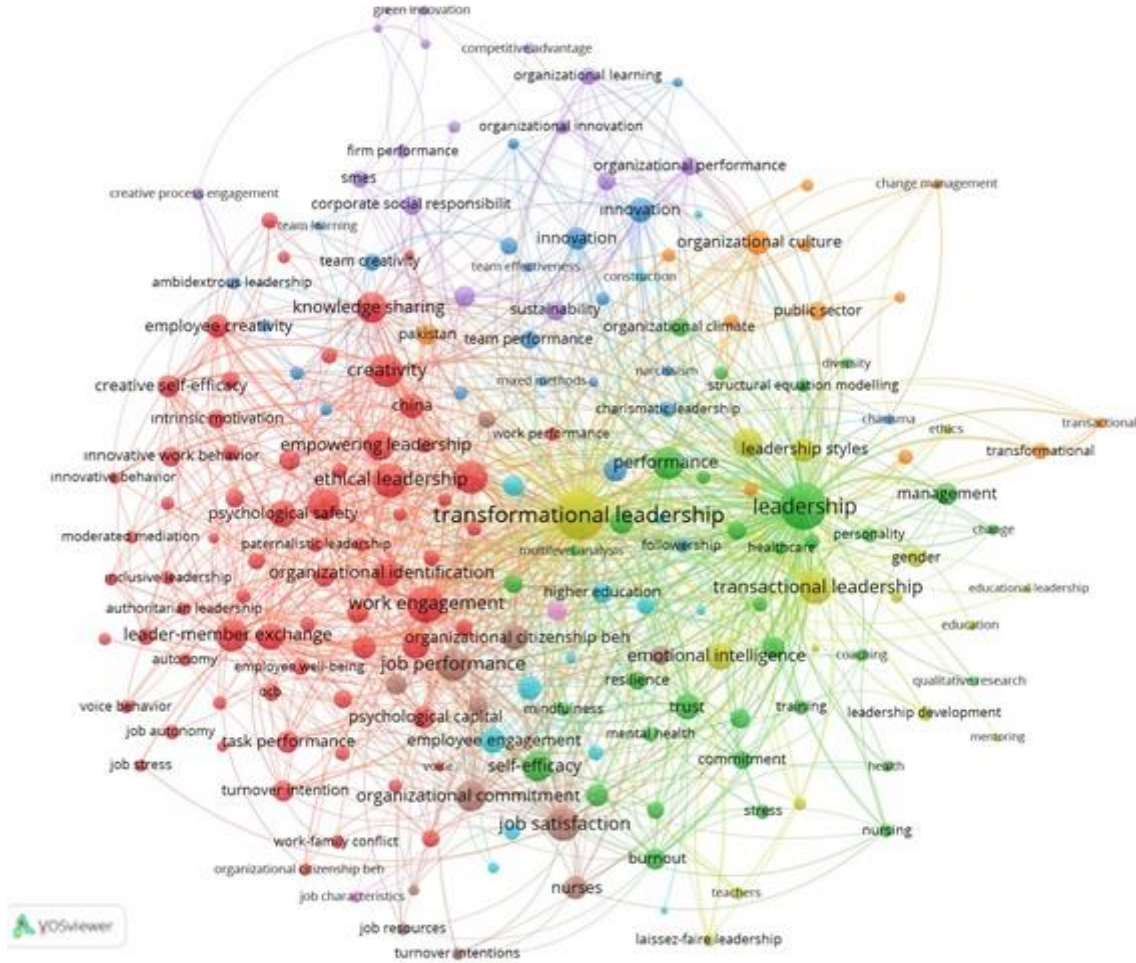
Tablo 5. Dönüştürücü Liderlik ile İlgili Makalelerin Konu Alanları Açısından Dağılımı

Konu Alanları	Makale Sayısı	Konu Alanları	Makale Sayısı
Yönetim	3.305	Kamu Yönetimi	344
İşletme	1.285	Konaklama Turizmi	330
Uygulamalı Psikoloji	1.021	Çevre Bilimleri	326
Multidisipliner Psikoloji	599	Çevre Çalışmaları	277
Eğitim Araştırmaları	536	Sürdürülebilir Bilim Teknolojisi	256

Tablo 5'e göre dönüştürücü liderlik ile ilgili en çok yayımlanan konu alanı 3.305 makale (%41,8) "Yönetim" alanıdır. Bu alanı 1.285 makale ile (%16,2) "İşletme" alanı takip etmektedir. "Uygulamalı psikoloji" alanı ise; 1.021 makale ile (%12,9) 3. sıradadır.

Bu çalışmada kullanılan anahtar kelimelerin birlikte bulunma (co-occurrence) haritası Şekil 3'de gösterilmektedir.

Şekil 3: Anahtar Kelime Ağ Haritası

İki anahtar kelime arasındaki ilişki "Co-occurrence" ile açıklanmaktadır. Anahtar kelimeler arasındaki mesafenin kısa olması güçlü bir ilişkiye işaret ederken, mesafenin uzun olması ise zayıf bir ilişki olarak yorumlanmaktadır (Demir vd., 2023). Şekildeki daire renkleri hangi anahtar kelimelerin birlikte kullanıldığını gösterirken daire büyüklüğü ise anahtar kelimelerin kullanım yoğunluğunu belirtmektedir (Bulut & İli Demirel, 2022).

Bu analizde en az 20 kez ve üzerinde kullanılan anahtar kelimeler seçilmiştir. Bu seçim doğrultusunda 12.898 anahtar kelimenin 197'sinin eşik değeri sağladığı tespit edilmiş ve elde edilen bulgular haritalanmıştır. Anahtar kelimelerin birbirleri ile olan ağ yapısı incelendiğinde toplamda 9 küme, 4.381 bağlantı ve 10.997 toplam bağlantı gücü bulguları elde edilmiştir. Ağ haritasına bakıldığında WoS'ta "dönüştürücü liderlik" ile ilgili yayımlanan makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimenin "Liderlik" (Leadership) olduğu ve onu "İş Tatmini" (Job Satisfaction) anahtar kelimesinin takip ettiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte "dönüştürücü liderlik" kavramının "Liderlik Tarzları" (Leadership Styles) ve "İşlemsel Liderlik" (Transactional Leadership) anahtar kelimeleri ile sıklıkla bir arada kullanıldığı ve ayrıca "Hizmetkar Liderlik" (Servant Leadership) ve "Performans" (Performance) anahtar kelimeleri ile güçlü ilişkilere sahip olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Şekil 4'de anahtar kelimelerin ortak geçtiği çalışmaların ortalama yayın yılına göre görselleştirildiği harita verilmiştir. Bir anahtar kelimenin rengi sarıya yaklaşıyorsa, o kelimenin ortalama yayın yılı 2021 ve sonrasını, eğer laciverte yaklaşıyorsa ise ortalama yayın yılının çok güncel olmadığını gösterir. Anahtar kelimelerin nod büyüklüğü ise o kelimenin kullanım sıklığına göre büyüyüp küçülmektedir. Haritadaki bir anahtar kelimenin hem nodu büyük hem de sarı renge yakın gösterimi, o kelimenin son zamanlarda çalışılan ve hızla önem kazanan bir konuya ait olduğunu göstermektedir (Alper, 2021).

Şekil 5'te "Liderlik" (Leadership), "Psikolojik Güçlendirme" (Psychological Empowerment), "İşe Adanmışlık" (Work Engagement), "Yaratıcılık" (Creativity), "İş Performansı" (Job Performance) ve "İş Tatmini" (Job Satisfaction) anahtar kelimelerinin dönüştürücü liderlik anahtar kelimesi ile sıklıkla birlikte tercih edildiği tespit edilmiştir. Bu nedenle sonraki yıllarda dönüştürücü liderlik ile ilgili yapılacak olan araştırmalarda belirtilen alt konuların ilişkilendirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Günümüzde birçok disiplinde çok sayıda bilimsel yayın üretilmektedir. Nicelik açısından bilimsel yayınların artışıyla birlikte bu yayınların çeşitli yöntemler aracılığıyla derlenmesi önem kazanmıştır. Literatür hacminin büyümesi sonucunda bilim insanları, araştırma alanlarını güncel, kapsamlı ve nesnel bakış açısıyla tanımlamak ve yapılandırmak için bilgisayarlı yöntemlerin kullanıldığı araçları kullanmaya başlamıştır. Bu yöntemler yardımıyla literatürün görsel temsili yapılabilmektedir (Demir vd., 2023). Bibliyometrik çalışmalar da bu yöntemlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bibliyometrik çalışmalar, çeşitli parametreler aracılığıyla akademik yayınların profillerini değerlendirebilmek için önemli görülmektedir. Bibliyometrik analizler, incelenen konulara ilişkin yapılacak diğer çalışmalara yol göstericidir. Ayrıca bibliyometrik analizlerin incelenen çalışmaların yayın ölçütleri açısından ele alınmasını da mümkün kılması nedeniyle konuyla ilgili gelecekte yapılması planlanan çalışmaların geliştirilmesine de katkı sağlamaktadır. Bibliyografi çalışmaları sayesinde değerlendirilen makalelerin profilleri ortaya konulmakta, varsa eksiklikler saptanmakta ve bu eksiklikler dikkate alınarak sonraki çalışmaların daha iyi kurgulanması mümkün olabilmektedir (Bulut & İli Demirel, 2022).

Yönetim biliminde 21. Yüzyılda liderlik temalı birçok çalışmanın ana konusu olan dönüştürücü liderlik kavramının bilimsel dinamizmini gözlemlemek amacıyla yapılan bu çalışmada ilk olarak WoS'ta "Dönüştürücü Liderlik" ile ilgili yayımlanmış makaleler incelenmiş ve toplamda 8.932 çalışma bulunmuştur. İncelenen makalelere süre sınırlaması yapılmış ve son 10 yıllık dönemi içeren 2014-2023 yılları arasında yayımlanmış makaleler üzerinden analizler yapılmıştır. Belirtilen kısıtlar doğrultusunda 2014-2023 döneminde yayımlanmış olan 7.914 makale bibliyometrik analiz ile görsel haritalama tekniği uygulanarak incelenmiştir. Bibliyometrik analiz aracılığıyla dönüştürücü liderlik kavramına ilişkin eğilimler belirlenerek genel bir bakış açısı getirilmiştir.

Çalışmada ilk olarak makale sayıları ve atıflar analiz edilmiştir. Analizler doğrultusunda 2014-2022 yılları arasında makale sayılarının çoğalarak devam ettiği belirlenmiştir. En fazla makalenin 2021 ve 2022 yıllarında, en fazla atfın ise 2022 yılında yapıldığı görülmüştür. Dönüştürücü liderlik ile ilgili en fazla makale yayımlanmış ülkelerin "ABD" ve "Çin" olduğu tespit edilmiştir. Bu konu ile ilgili en fazla makale yayımlayan kurumlara bakıldığında "State University System of Florida" kurumunun diğerlerine göre açık ara önde olduğu bulunmuştur. İncelenen dönemde dönüştürücü liderlik yazınına en çok katkı sağlayan yazar dağılımları incelendiğinde "Dirk De Clercq" birinci sırada yer alırken onu sırasıyla "Phong Ba Le" ve "Jens Rowold" takip etmiştir. Bu bilgiler ışığında konu ile ilgili çalışma yapmayı düşünen araştırmacıların bu yazarların dönüştürücü liderlik ile ilgili makalelerini incelemeleri yararlı olacaktır. Dönüştürücü liderlik ile ilgili en fazla makale yayımlayan dergi "Frontiers in Psychology" olurken, onu "Leadership Organization Development Journal" ve "Sustainability" dergileri izlemiştir. Bu bağlamda dönüştürücü liderlik ile ilgili özgün ve nitelikli makale yapmayı planlayan yazarların uluslararası yayın açısından bu dergileri göz önünde bulundurmaları fayda sağlayacaktır. Dönüştürücü liderlik konusu, en çok "yönetim" alanında çalışılmıştır. Yönetim alanını "işletme" ve "uygulamalı psikoloji" alanları takip etmiştir. Çalışmada anahtar kelimelerin birbirleri ile olan ağ yapısı da incelenmiş ve toplamda 9 küme, 4.381 bağlantı ile birlikte 10.997 toplam bağlantı gücü bulgularına ulaşılmıştır. Ağ haritasına bakıldığında WoS'ta dönüştürücü liderlik ile ilgili yayımlanan makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimenin "Leadership" (Liderlik) olduğu ve onu "Job Satisfaction" (İş Tatmini) anahtar kelimesinin takip ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca dönüştürücü liderlik kavramının "Leadership Styles" (Liderlik Tarzları) ve "Transactional Leadership" (İşlemsel Liderlik) anahtar kelimeleri ile sıklıkla bir arada kullanıldığı, "Servant Leadership" (Hizmetkar Liderlik), "Performance" (Performans) ve "Work Engagement" (İşe Adanmışlık) anahtar kelimeleri ile güçlü ilişkilere sahip olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Anahtar kelimelerin son yıllardaki birlikte kullanımına bakıldığında; "Covid19" (Covid-

19), “Green Transformational Leadership” (Yeşil Dönüştürücü Liderlik) ve “smes” (KOBİ’ler) anahtar kelimelerinin son zamanlarda dönüştürücü liderlik ile birlikte çalışıldığı görülmüştür. Anahtar kelime yoğunluk haritası incelendiğinde dönüştürücü liderlik kavramının “Leadership” (Liderlik), “Psychological Empowerment” (Psikolojik Güçlendirme), “Work Engagement” (İşe Adanmışlık), “Creativity” (Yaraticılık), “Job Performance” (İş Performansı) ve “Job Satisfaction” (İş Tatmini) anahtar kelimeleri ile sıklıkla tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma sonuçlarının dönüştürücü liderlik ile ilgili ileriki zamanlarda çalışma planlayanlara anahtar kelimeler, yayın yapılacak ülkeler ve dergiler, işbirliği yapılacak kurumlar, takip edilecek yazarlar ve referans gösterilecek kaynakların neler olduğunu göstermesi nedeniyle katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Kaynaklar

- Avolio, B. J., & Bass, B. M. (2002). *Developing potential across a full range of leadership: Cases on transactional and transformational leadership*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers. <https://doi.org/10.4324/9781410603975>
- Bass, B. M. (1990). From transactional to transformational leadership: Learning to share the vision. *Organizational dynamics*, 18(3), 19-31. [https://doi.org/10.1016/0090-2616\(90\)90061-5](https://doi.org/10.1016/0090-2616(90)90061-5)
- Bulut, Z., & İli Demirel, N. (2022). Türkiye ve dünyadaki "hüzün turizmi" çalışmalarının bibliyometrik analizi. *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 2(1), 67-88. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2225295>
- Conger, J. A., & Kanungo, R. N. (1994). Charismatic leadership in organizations: Perceived behavioral attributes and their measurement. *Journal of Organizational Behavior*, 15(5), 439-452. <https://doi.org/10.1002/job.4030150508>
- Çankaya, M. (2023). Dönüştürücü liderlik ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkinin incelenmesi: Sağlık sektöründe bir uygulama. *EKEV Akademi Dergisi*, (94), 206-217. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1257344>
- De Bakker, F. G., Groenewegen, P., & Den Hond, F. (2005). A bibliometric analysis of 30 years of research and theory on corporate social responsibility and corporate social performance. *Business & Society*, 44(3), 283-317. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0007650305278086>
- Demir, Y., Çiftçi, G. E., & Tüfekçi, İ. (2023). Kadına yönelik ekonomik istismara ilişkin bibliyometrik bir analiz. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 13(1), 552-572. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1229590>
- Diodato, V. P. (2012). *Dictionary of bibliometrics*. London, NY: Routledge.
- Gong, Y., Huang, J. C., & Farh, J. L. (2009). Employee learning orientation, transformational leadership, and employee creativity: The mediating role of employee creative self-efficacy. *Academy of management Journal*, 52(4), 765-778. <http://www.jstor.org/stable/40390315>
- Kaya, S. (2021). Hasta güvenliği kültürünün değerlendirilmesinde güvenlik tutumları anketi: Bibliyometrik bir analiz. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 24(4), 829-866.
- Kutlu, M. K. (2023). Vos veri tabanında yer alan empatik iletişim konulu akademik çalışmaların bibliyometrik analizi. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 10(96), 1300-1310. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8112056>
- Lowe, K. B., Kroeck, K. G., & Sivasubramaniam, N. (1996). Effectiveness correlates of transformational and transactional leadership: A meta-analytic review of the MLQ literature. *The leadership quarterly*, 7(3), 385-425. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(96\)90027-2](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(96)90027-2)
- Sarıcan, N. (2023). *Dönüştürücü liderlik davranışlarının örgütsel sessizliğe etkisi ve psikolojik güçlendirmenin aracı rolü*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Savaş, Y. (2023). Yönetim alanında fenomenoloji kavramının görsel haritalama tekniğiyle bibliyometrik analizi. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 472-490. <https://doi.org/10.47097/piar.1270484>
- Şeref, İ., & Karagöz, B. (2019). Türkçe eğitimi akademik alanına ilişkin bir değerlendirme: Web of Science veri tabanına dayalı bibliyometrik inceleme. *Journal of Language Education and Research*, 5(2), 213-231. <https://doi.org/10.31464/jlere.578224>
- Tabak, A, Barbak, A., & Öztürk, T. (2016). Kamu politikası disiplininin kavramsal gelişimini bibliyometri kullanarak anlamak mümkün mü?: 1980-2014 döneminin bilimsel haritalama analizi. *Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 117-143. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/263055>
- Tanrıverdi, M. (2022). *Dönüştürücü liderlik tarzının çalışanların örgütsel bağlılığı üzerine etkisi: perakende sektöründe bir araştırma (İstanbul ili Şişli ilçesi örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Tichy, N. M., & Devanna, M. A. (1986). *The transformational leadership*. New York: Wiley.

Yazar Katkıları: Tek Yazar Fikir- Tasarım- Tek Yazar; Denetleme-; Kaynaklar-; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi; Analiz ve/ veya Yorum-; Literatür Taraması ; Yazıyı Yazan; Eleştirel İnceleme

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Belgesi: -

Author Contributions: Sole Author Concept -; Design-; Supervision-Resources; Data Collection and/or Processing; Analysis and/or Interpretation; Literature Search-; Writing Manuscript-; Critical Review

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Ethical Committee Approval: -